PARTICIPATIEF TRAJECT TEGELARIJEVELD

Auteur: DEAR HUNTER

tussentijdse rapportage → 1/2 PROCES KAART

Tussen 16 maart en 6 juli 2026 werken wij, Remy en Marlies van Dear Hunter, in opdracht van Wonen Zuid, Gemeente Roermond en Nester in- en rond de wijk Tegelarijeveld. De aanleiding voor deze opdracht is de gezamenlijke ambitie om niet alleen de wijk fysiek te vernieuwen, maar ook de leefbaarheid en sociale kwaliteit ervan te versterken. Er wordt gewerkt aan een stedenbouwkundig plan voor de toekomst van de wijk, met aandacht voor sloop, renovatie, nieuwbouw, groen, verkeer en voorzieningen. Tegelijkertijd leeft de vraag hoe bewoners zich opnieuw kunnen verhouden tot hun leefomgeving én tot elkaar.

Wij trachten deze opdracht in te vullen door verder te gaan dan het organiseren van participatiebijeenkomsten of het "ophalen van meningen". Door veel aanwezig te zijn in de wijk, relaties op te bouwen en zichtbaar te maken wat er speelt in het dagelijkse leven van Tegelarijeveld proberen we verbanden te leggen tussen ruimtelijke en sociale vraagstukken. Niet alleen: wat moet er gebouwd of aangepast worden? Maar ook: hoe voelt het om hier te wonen? Waar ontmoeten mensen elkaar? Waar wringt het? En wat gebeurt er als je langere tijd op een plek aanwezig blijft en écht kijkt en luistert?

Tijdens de bovengenoemde periode verbleven wij zo'n 18 dagen en nachten in Tegelarijeveld, in een door Wonen Zuid beschikbaar gestelde woning aan de Schout Kellenerstraat. Door de week én in de weekenden. We spendeerden uren op straat, in de wijk en eromheen, om praatjes te maken, boodschappen te doen, onze twee honden uit te laten. De informele ontmoetingen gedurende deze tijd én de formele ontmoetingen die wij hadden, door afspraken met bewoners die ons bij hun thuis uitnodigden maar ook met vertegenwoordigende organisaties zoals de wijkraad en stichtingen, kleuren onze inzichten en zorgden samen met de input die wij van onze opdrachtgever ontvingen én onze eigen indrukken en analyses voor onderstaande conclusies.

DE CONTEXT — over de wijk Tegelarijeveld

Tegelarijeveld is een buurt binnen de wijk Maasniel in Roermond. De buurt ontstond grotendeels in de jaren zestig en wordt gekenmerkt door sociale huurwoningen, een ruime opzet, veel groen en een sterke aanwezigheid van infrastructuur en parkeerplaatsen in de publieke ruimte. De wijk ligt relatief geïsoleerd tussen grotere verkeersaders.

Nog vóór de start van ons onderzoek was duidelijk dat Tegelarijeveld zich op een belangrijk kantelpunt bevindt. Uit de uitvraag voor het participatietraject en uit eerdere leefbaarheidsonderzoeken kwam een gemengd beeld naar voren. Bewoners waardeerden de betaalbaarheid van de woningen en de vertrouwdheid van de buurt, maar tegelijkertijd stonden thema's als verkeersveiligheid, vervuiling, onderhoud van de openbare ruimte en de ervaren ontwikkeling van de buurt al nadrukkelijk onder druk. In het leefbaarheidsonderzoek van RIGO (2025) scoorde Tegelarijeveld-Broekhin lager dan het gemeentelijk gemiddelde op onder meer vervuiling, verkeersoverlast en de algemene ontwikkeling van de buurt.

Vanuit de uitvraag voor het participatietraject werd ook duidelijk dat de wijk niet alleen vanuit problemen bekeken moet worden. Juist de bestaande sociale structuren, de herkenbaarheid van de buurt en de aanwezigheid van groen en ruimte werden gezien als belangrijke kwaliteiten om op voort te bouwen. De opdrachtgevers willen daarom nadrukkelijk inzetten op een traject waarin fysieke vernieuwing en sociale leefbaarheid niet los van elkaar behandeld worden. Niet alleen de vraag "wat moet hier veranderen?" staat centraal, maar ook: hoe zorgen we ervoor dat bewoners zich betrokken blijven voelen bij de toekomst van hun wijk?

DE AANPAK

Wie het onderzoek uitvoert doet ertoe. We geloven namelijk dat de onderzoeker altijd onderdeel uitmaakt van het onderzoek dat wordt uitgevoerd. Zelfs al gaat het om de meest exacte wetenschap, het is toch het brein van de onderzoeker die bijvoorbeeld metingen uitvoert of bepaalde verbanden legt waar een andere onderzoeker ze elders zoekt. Dat wij het onderzoek uitvoeren betekent dus dat wij bepaalde verbanden zullen leggen die anderen wellicht niet (of anders) leggen. Dat wij zaken naar boven halen die anderen niet opmerken. En dat wij aandacht besteden aan bepaalde thema's en andere thema's onbehandeld laten. Dat is bij goed onderzoek met geëngageerde onderzoekers altijd zo. Is dat een probleem? Nee, zolang we dit maar beseffen en mee laten wegen in het trekken van conclusies.
Het doet er dus toe wie wij (de onderzoekers) zijn. Daarom stellen we ons graag voor. Wij zijn Remy en Marlies, opgeleid als architect en interieurarchitect. Als architecten bekijken we de wereld om ons heen in eerste instantie vanuit een ruimtelijk standpunt. Samen met onze honden vind je ons vaak buiten, op de projectlocatie maar ook in de bossen en de bergen. We houden van hardlopen en lange dagen buitenshuis. Al die tijd buiten blijven we voortdurend verwonderd en vragend de leefomgeving om ons heen beschouwen. We hebben ons hele leven ingericht zodat we op locatie kunnen verblijven en werken. Dat betekent dat we bij iedere onderzoeksopdracht verhuizen, maar daarover meer onder het kopje 'Cartopologie'.

We verdelen onze tijd tussen Vaals en de plaatsen waar we onderzoek doen. Ons aanpassen aan de leefomgeving zit in onze genen. Als architecten zijn we niet geïnteresseerd in bouwen, maar eerder in hoe de omgeving, vaak vormgegeven door ontwerpers met een zekere afstand ertoe, impact heeft op het dagelijkse leven.

CARTOPOLOGIE

Wij werken dus als 'cartopologen'. Cartopologie brengt het ruimtelijke domein (door middel van cartografie) dichter bij het sociaal domein (door antropologische veldwerkmethodes toe te passen). Tekeningen, plattegronden, doorsnedes, aanzichten; allemaal hulpmiddelen die gebruikt worden om ruimtelijke kwesties inzichtelijk te maken. Van een wandelroute door het bos tot de herstructurering van een woonwijk zoals Tegelarijeveld. Al deze hulpmiddelen vallen onder de noemer 'kaarten' en zijn al heel lang dé manier waarop we ons ruimtelijk uitdrukken. Kaarten zijn altijd een vereenvoudiging van de werkelijkheid en dus nooit een volledige weergave ervan. Elke kaart, hoe nauwkeurig en oprecht gemaakt en zonder enige bedoeling van misleiding, zal alsnog de complexiteit van de werkelijkheid onrecht aandoen. Daarom vinden cartopologen, zoals wij, Remy en Marlies van Dear Hunter, het uitermate belangrijk dat er veel verschillende soorten kaarten bestaan. En met name ook kaarten die niet alleen feitelijke, in GIS beschikbare data bevatten, maar ook kennis van dichtbij, vanaf de locatie. Kennis van het alledaagse van de plek. Hoe het werkelijk is om ergens te zijn. Hoe het eraan toe gaat en hoe je je er thuis voelt.

Onderzoek doe je nooit alleen. Zelfs als je je in je zoektocht naar informatie beperkt tot je kantoor en je laptop zul je refereren naar anderen, door stellingen op te zoeken bijvoorbeeld. Of door cijfermateriaal van andere onderzoeken toe te passen. Cartopologen doen dat ook, maar doen nog veel meer. Zo hebben wij in de voorbije weken gesproken met tientallen inwoners van het Tegelarijeveld. Soms vluchtig, in de speeltuin of bij het uitlaten van de honden. Soms ook langer, tijdens onze 'tekendag' op twee mei of tijdens de straatspeeldag op 10 juni. Maar ook maakten we afspraken met mensen. Met inwoners, vertegenwoordigers van woningcorporaties, buurtnetwerken, ondernemers, ambtenaren, ... Zij, maar ook onze opdrachtgevers, zijn coauteur van deze kaart.

Van het grootste deel van deze coauteurs noteerden we geen namen of contactgegevens – enkel als men zelf aangaf op de hoogte gehouden te willen worden of om een vervolgafspraak te plannen. Ook zijn we benaderd door veel mensen, van hen hebben we dus wél namen en contactgegevens. Wij danken iedereen die een bijdrage leverde: iedereen van wie we geen gegevens hebben. De gegevens van personen die wel bij ons bekend zijn, zijn op verzoek bij ons in te zien.

DE KAART

←① *Argwaan en controledrang*

Als er tijdens onze gesprekken op straat ergernissen naar voren kwamen, dan ging dat vaak over afvalcontainers die niet op de juiste plek staan, over sluikstort, zwerfafval en onjuist gebruik van kledingcontainers en glasbakken. We mochten er ook heel wat e-mails over ontvangen. Sommige bewoners zeiden dat ze de 'boosdoeners' hier direct op aanspreken; anderen verwijzen naar de 'gemeente', 'handhaving' of 'politie' om orde te bewaren. Het gevoel dat 'anderen' zich niet aan de regels houden komt vaak naar voren, en er is frustratie over het feit dat het soms lang duurt voordat problemen worden opgelost wanneer zaken niet verlopen zoals men wenst. Uiteraard is er de noodzaak om een wijk schoon te houden en vrij van ongedierte. Maar is de ergernis geen gevolg van argwaan en controledrang? Naar elkaar toe, maar ook naar de instanties? We horen vaak dat er niet gehandhaafd wordt en dat de politie nauwelijks in de wijk komt. Dan hang ik zelf wel een camera op, lijkt men te denken. De overduidelijk door een particulier op A4 geprinte en aan een voordeur van een appartementencomplex opgehangen waarschuwing aan 'vandalen' die fietsbanden leeg laten lopen, inclusief het logo van de politie erop, zou je ook kunnen beschouwen als een gevoel van machteloosheid.

←② *De woning*

De individuele woning wordt sterk gewaardeerd. De ruimte en het kwaliteitsniveau worden positief beoordeeld; hierover klinkt nauwelijks een onvertogen woord. "Na een dag werken gooi ik de voordeur dicht en ik heb nergens meer last van" klinkt het vaak. Het contrast met de publieke ruimte, die als ondermaats wordt ervaren, is groot. Gevolg is dat bewoners zich nog meer terugtrekken uit het publieke domein en daardoor ook minder bijdragen aan het aangenamer of veiliger maken ervan.

←③ *Parkeren en bereikbaarheid*

Een belangrijke kwaliteit van de wijk is de combinatie van veel groen en publieke ruimte én het gemak van beschikbare parkeerplaatsen dichtbij huis. (Bijna) altijd kunnen parkeren voor de deur is een belangrijk pluspunt voor de bewoners van Tegelarijeveld. En behalve parkingplaatsen voor de eigen bewoners voorziet de wijk ook garageboxen die, volgens de eigenaar ervan, vaak aan huurders van buiten de wijk worden verhuurd. Tegelarijeveld staat zo'n beetje synoniem voor comfortabel wonen én parkeren.

De prominente aanwezigheid van de auto weerspiegelt bovendien de periode waarin de wijk tot stand kwam. Tegelarijeveld werd gebouwd in een tijd waarin de auto symbool stond voor vooruitgang, vrijheid en welvaart. De negatieve connotaties die vandaag met autoverkeer worden verbonden, zoals klimaatimpact, fijnstof en geluidsoverlast, speelden toen veel minder een rol in het maatschappelijke denken. De wagen hoorde zichtbaar bij het wonen en kreeg dus een prominente plek in de publieke ruimte.

Ook vandaag blijft de auto in de wijk voor sommigen meer dan louter een praktisch vervoermiddel: ze vertegenwoordigt niet alleen een zekere status en uitstraling maar biedt ook autonomie: te kunnen gaan en staan waar men wil. Een positief neveneffect van nabijheid van de auto, zeker daar waar ze dicht tegen de gevels geparkeerd staan, lijkt dat er minder snel afval uit ramen of van balkons gegooid. De auto fungeert zo niet alleen als vervoermiddel en (soms) als statussymbool, maar indirect ook als element van sociale controle en zorg voor de onmiddellijke woonomgeving.

Tenslotte ligt de wijk aan twee zijden volledig ingesloten tussen drukke autowegen. Bijna overal is het constante geruis van verkeer hoorbaar. Als we hierover spreken met bewoners dan horen we meestal iets van "je went eraan", al wijzen sommigen ook op de mogelijke gezondheidsimpact van fijnstof en luchtvervuiling ("het kost me 10 jaar van mijn leven, maar het is hier aan de rand, tegen het groen, zo mooi wonen"). De gesloten ligging zorgt ervoor dat er nauwelijks doorgaand verkeer of spontane passage door de wijk is. Daardoor ontstaan doodlopende wegen, paden en reststroken, wat de (sociale) veiligheid van de publieke ruimte niet altijd ten goede komt.

←④ *Spelen & ontmoeten*

De huidige publieke ruimte nodigt weinig uit tot verblijven, ontmoeten of verpozen. Sterker nog: de inrichting stimuleert vooral beweging en ontmoedigt langdurig verblijf op één plek, met uitzondering misschien van de speeltuinen.
Het groen is kwalitatief ondermaats, zowel qua biodiversiteit als toegankelijkheid. Hoe lang zou de heg zijn in de Schout Kellenerstraat? En hoeveel verschillende soorten planten staan er in die heg? Er is een grasstrook van wel zeker 5 meter breed achter de flat waar wij tijdelijk verblijven, maar daar is geen enkel pad; perfect om hondenpoep te laten liggen of afval te dumpen. De veiligste plek om te spelen zien sommige ouders als de garageplekken. Want daar komt toch nooit iemand.
De speeltuinen worden over het algemeen gewaardeerd. De speeltuinen zijn de enige plekken die mensen kunnen benoemen als favoriete plekken, als wij daar expliciet naar vragen. Na veel doorvragen dan wel. En, welke is dan het beste? Ook dat lijkt men moeilijk te kunnen zeggen.

De route naar een aantrekkelijkere buitenruimte met plek voor ontmoeting is niet eenduidig. De spanning zit tussen enerzijds het verder reguleren en beperken van gebruik, en anderzijds het juist aantrekkelijker en toegankelijker maken van de ruimte zodat deze intensiever en meer divers gebruikt wordt. Het laten weghalen van zitmogelijkheden in de groenstrook aan de noordzijde van de wijk bijvoorbeeld wordt door inwoners als een overwinning gezien in de strijd tegen 'overlast'. Maar waar er niemand verblijft ligt ook weer ongewenst gebruik op de loer.

Wat in ieder geval niet helpt is geen enkel pad aanleggen door het groen. Honden zullen sowieso gebruik maken van het speelveldje. Er is niets zo handig als de hond uitlaten en het kind tegelijkertijd laten spelen. Maar kunnen we dan op zijn minst samen afspreken dat poep opgeruimd wordt? Dat laatste lijken vele bewoners al te hebben opgegeven.

←⑤ *Individualisme*

Er heerst in de wijk een merkbaar wantrouwen tegenover nieuwkomers, waarbij "buitenlanders" vaak expliciet worden genoemd. Racistische uitspraken lijken in zekere mate sociaal aanvaard, wat zorgwekkend is. "Ze moeten zich aanpassen aan onze regels, normen en waarden" is een uitspraak die we regelmatig horen. Ook valt op dat het wantrouwen tegenover nieuwkomers zich niet alleen richt op mensen met een andere culturele achtergrond, maar ook op bewoners die sociaal of economisch als "anders" worden gezien.

Dat blijkt bijvoorbeeld uit de houding tegenover de relatief nieuwe inwoners van het Neelderveld, door sommige bewoners van Tegelarijeveld omschreven als "kakkers". De sociale afstand tussen beide wijken lijkt (te?) groot. Bewoners van de nieuwbouw worden ervaren als afwezig in het wijkleven: wij horen van bewoners dat "zij" op geen enkele manier deelnemen aan initiatieven van de wijkraad of andere collectieve activiteiten. Daarbij leeft bij sommigen in Tegelarijeveld het gevoel dat er vanuit Neelderveld neerbuigend wordt gekeken naar de oudere wijk en haar bewoners.

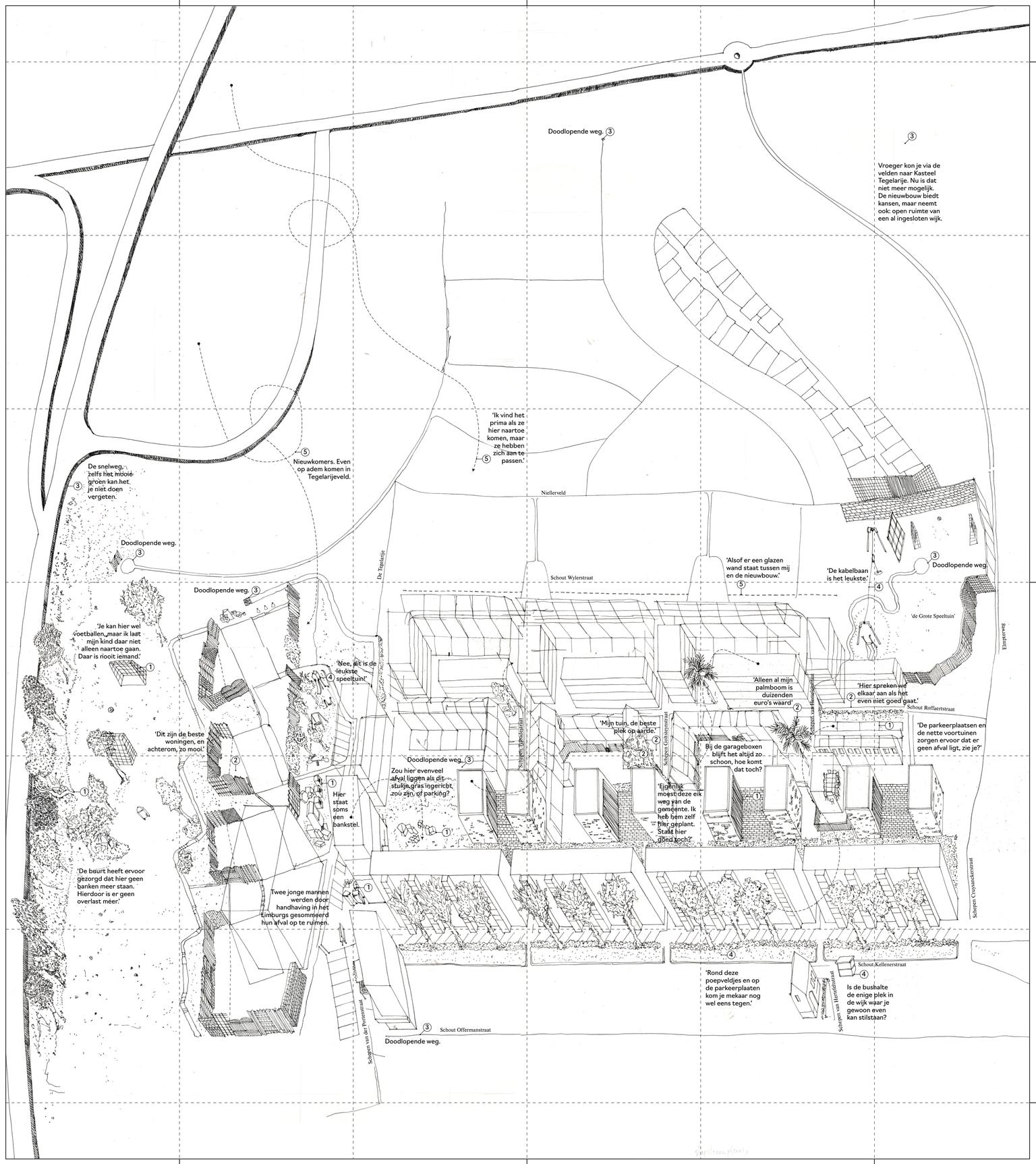
Voor veel bewoners is het contrast groot tussen het leven binnen de muren van de eigen woning en het leven in Tegelarijeveld als publieke ruimte. Gemoedelijkheid, gebogenheid, gezelligheid en een gevoel van thuis worden doorgaans óf binnenshuis ervaren, óf buiten de wijk gezocht. Daardoor ontstaat een individualistische woonCultuur, waarin de eigen woning sterk centraal staat, terwijl de verbondenheid met de directe leefomgeving zo beperkt mogelijk blijft.

←⑥ *...En nu?*

Deze kaart toont Tegelarijeveld als een wijk die met zichzelf in gesprek is. Het is geen buurt die bij de pakken neerzit, maar wél een buurt waar de spanningen zichtbaar en voelbaar zijn.

Het goede nieuws is dat Tegelarijeveld barst van de aanknopingspunten. Er is een unieke hoeveelheid aan publieke ruimte. Er is een kleine kern van bewoners die géét om de wijk. Ze spreken elkaar aan als het even niet goed gaat. Ze planten en zorgen voor groen. Ze vechten voor het weg laten halen van banken als die tot overlast leiden. Deze cirkel doorbreken is de opgave voor Tegelarijeveld. Zodat het weghalen van een bank geen overwinning is maar juist het toevoegen van een bank voor meer verbinding en aandacht zorgt.
De sleutel ligt volgens ons dus niet in meer regels, niet in meer handhaving, maar in het aantrekkelijker maken van de publieke ruimte zódat mensen er willen zijn. Waar mensen verblijven, ontstaat zorg. Waar zorg is, groeit vertrouwen. Waar vertrouwen is, durven mensen de stap te zetten voorbij de eigen voordeur (én voorbij het oordeel over de ander).
De elementen zijn er al. Het groen, twee speeltuinen, parkeerplaatsen nabij de woning waar men elkaar toevallig treft, de betrokkenheid die soms schuilgaat achter ergernis. Die elementen zijn geen problemen die opgelost moeten worden, maar grondstoffen om mee te bouwen. De vraag is nu hoe deze elementen versterkt kunnen worden door een stedenbouwkundig plan, én hoe instanties als Vijf, Wonen Zuid, Nester en de Gemeente Roermond de wijk de ruimte kunnen geven én inrichten om in alle vertrouwen weer naar buiten te gaan en te ont-moeten.

Hoe deze inzichten worden omgezet in ruimtelijke adviezen voor negen concrete plekken, lees je onder VERVOLGSTAPPEN (zie adendum 2/2).

COLOFON

Deze kaart is vervaardigd op basis van veldwerk in- en rond de wijk Tegelarijeveld in Roermond, tussen maart en juli 2026. De opdrachtgevers van dit onderzoek zijn Wonen Zuid, Gemeente Roermond en Nester.

De manier waarop de observaties en inzichten op deze kaart zijn verkregen staat uitvoerig omschreven. Dear Hunter kan op geen enkele wijze verantwoordelijk worden gehouden voor de eventuele gevolgen van de inhoud van deze kaart.

© 2026 Dear Hunter
Vragen of opmerkingen? info@dearhunter.eu